

Vergaderjaar 2013–2014

**33 751**

## **Homogene Groep Internationale Samenwerking 2014 (HGIS-nota 2014)**

**Nr. 2**

**NOTA**

### **Inhoudsopgave**

	<b>blz.</b>	
1.	Inleiding	2
1.1	Wat is de HGIS?	2
1.2	Opzet HGIS-nota 2014	2
2.	HGIS naar beleidsthema's	3
 <b>Bijlagen</b>		
Bijlage 1:	De HGIS-verticaal: wijzigingen na de Miljoenennota 2013	17
Bijlage 2a:	De HGIS-uitgaven horizontaal: meerjarencijfers per begroting en per begrotingsartikel	18
Bijlage 2b:	De HGIS-ontvangsten horizontaal: meerjarencijfers per begroting en per begrotingsartikel	25
Bijlage 3:	Berekening ODA-plafond 2014 en raming ODA-prestatie 2013 en 2014	26
Bijlage 4:	De ODA-uitgaven naar beleidsthema	27
Bijlage 5a:	De geplande ODA-uitgaven in partnerlanden (hulprelaties en overgangsrelaties) 2014	29
Bijlage 5b:	De geplande ODA-uitgaven in exitlanden	32
Bijlage 6:	De non-ODA uitgaven naar beleidsthema	33
Bijlage 7:	Invulling ODA-bezuinigingen en BNP-kortingen	35
Bijlage 8:	Internationale klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden 2014	36

## **1. INLEIDING**

### **1.1 Wat is de HGIS?**

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is sinds 1997 een budgettaire constructie binnen de rijksbegroting. In de HGIS worden de uitgaven van de verschillende departementen op het gebied van buitenlands beleid gebundeld, waarmee de onderlinge samenhang geïllustreerd wordt. Dit bevordert de samenwerking en de afstemming binnen de betrokken ministeries. De HGIS vormt daarmee een belangrijk instrument voor een geïntegreerd en coherent buitenlands beleid.

Binnen de HGIS wordt onderscheid gemaakt tussen de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking die voldoen aan de criteria voor officiële ontwikkelingssamenwerking (*Official Development Assistance*, ODA) en de overige uitgaven voor het buitenlands beleid (non-ODA).

De Minister van Buitenlandse Zaken coördineert het Nederlands buitenlands beleid en daarmee de HGIS. De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft een coördinerende bevoegdheid voor de uitgaven aan ODA binnen de HGIS.

Twee keer per jaar wordt er verantwoording afgelegd aan de Tweede Kamer over de HGIS. Parallel aan het rijksbegrotingsproces wordt op Prinsjesdag de HGIS-nota aangeboden. Op de derde woensdag van mei (verantwoordingsdag) wordt het HGIS-jaarverslag aangeboden aan de Staten-Generaal. Deze documenten geven een integraal overzicht van alle uitgaven aan internationale samenwerking die op de verschillende departementale begrotingen staan.

### **1.2 Opzet HGIS-nota 2014**

De HGIS-nota geeft inzicht in de begrote middelen voor internationale samenwerking in 2014. De indeling is veranderd ten opzichte van de HGIS-nota 2013. Dit jaar is de indeling een samenstelling van de indelingen van de begrotingen van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

De toelichtende teksten zijn ontleend aan de Memories van Toelichting bij de begrotingen voor 2014 van de verschillende departementen en geven een overzicht in vogelvlucht. Voor een gedetailleerde toelichting wordt naar respectieve begrotingen verwezen.

Zoals gebruikelijk wordt in meerdere tabellen naast de HGIS-bedragen het ODA-aandeel daarin weergegeven. In enkele gevallen (het *Dutch Good Growth Fund*-DGGF en het Budget Internationale Veiligheid-BIV) is nog niet duidelijk in welke mate er sprake zal zijn van een ODA-component conform de OESO/DAC-definities. Vooral nog wordt het ODA-aandeel daarom als p.m. aangeduid. In het HGIS-jaarverslag over 2014 zal over de concrete resultaten worden gerapporteerd.

In de bijlagen worden alle HGIS-uitgaven en -ontvangsten gepresenteerd. In deze bijlagen worden gegevens, die verspreid staan over verschillende begrotingen, gebundeld tot een overzichtelijk geheel. Bijlage 7 geeft een specificatie van bezuinigingen en bnp-kortingen op ODA. In bijlage 8 wordt tot slot een raming van de verwachte publieke klimaatuitgaven in 2014 voor ontwikkelingslanden gepresenteerd.

## 2. HGIS naar beleidsthema's

### Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van de mensenrechten

#### Algemeen

Het bevorderen van een goed functionerende internationale rechtsorde, met een blijvende inzet op mensenrechten, als integraal onderdeel van het buitenlands beleid.

Een sterke rechtsorde maakt de wereld op termijn stabiel, veiliger, vrijer en welvarender. Dit vereist goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak en voortdurende inzet tegen straffeloosheid. Deze rechtsorde is onlosmakelijk verbonden met universele mensenrechten. De bevordering van mensenrechten is daarom ook een kernelement van het Nederlands buitenlands beleid.

#### Financiële instrumenten

Bijdragen aan internationale instellingen zoals de VN (BZ, V&J, I&M). Bijdrage in de huisvestingskosten van Europol en Eurojust (V&J). Inzet mensenrechtenfonds (BZ) en bijdrage aan het *Office of the High Commissioner for Human Rights* (OHCHR) van de VN (BZ). Contributies aan de *World Intellectual Property Organization*-WIPO (V&J), *International Civil Aviation Organization*-ICAO, Centrale Commissie voor de Rijnvaart-CCR en *World Meteorological Organization*-WMO (I&M).

Beleidsthema 1, Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van de mensenrechten (bedragen x EUR 1.000)							
Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		2012		2013		2014	
		Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA
BZ	01.01 Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak	48.177	4.283	54.272	5.686	52.697	5.686
	01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	41.385	32.863	57.335	38.810	53.540	35.420
V&J	91.01.01/91.01.09 Personeel-materieel/Europol en Eurojust	21.916		27.676		26.377	
	33.03.10 Opsporing en vervolging/NFI	519		534		534	
	33.03.39 Opsp. en vervolging/techn. ass. drugsbeestr. Suriname	49	49	200	200	200	200
	91.01.09 Materieel overig/WIPO	206	0	285	0	225	0
I&M	17.01 Luchtvaart	1.276	0	1.115	0	1.015	0
	18.01 Scheepvaart	861	0	925	0	925	0
Totaal		114.389	37.195	142.342	44.696	135.513	41.306

## **Vrede, veiligheid en stabiliteit**

### *Algemeen*

Het bevorderen van de Nederlandse en internationale veiligheid en stabiliteit door doelgerichte bilaterale en multilaterale samenwerking en het bevorderen van democratische transitie in landen in Zuidoost-Europa met een EU-toetredingsperspectief en in landen in Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Daarnaast de bevordering van vrede en veiligheid voor ontwikkeling door het verlenen van humanitaire hulp; het voorkomen en terugdringen van conflictsituaties; en het bevorderen van rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en het tegengaan van corruptie.

### *Financiële instrumenten*

Bijdragen ter bevordering van de eigen bondgenootschappelijke veiligheid, zoals aan de NAVO (BZ). Bijdragen aan de bestrijding van terrorisme, zoals aan het onafhankelijke *International Centre for Counter-Terrorism* (ICCT). Bijdragen ter bevordering van ontwapening en wapenbeheersing en de bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens aan de IAEA, OPCW, CTBTO (BZ). Ondersteuning van kleinschalige initiatieven gericht op uitvoering van het Biologische en Toxische Wapens Verdrag (BTWC), Non-Proliferatie Verdrag (NPV) en de Ottawa Conventie. Bijdrage aan activiteiten onder auspiciën van het *G8 Global Partnership* op het gebied van tegengaan van proliferatie van radiologische en nucleaire bronnen en *biosecurity*.

De inzet van middelen uit het Programma Ondersteuning Buitenlands Beleid (POBB) en uit het Stabiliteitsfonds. De organisatie van de *Nuclear Security Summit* (NSS) 2014 (BZ in samenwerking met AZ, V&J, BZK en Defensie).

### MATRA programma's Oost-Europa en Arabische Regio (Matra-Zuid)

Het leveren van bijdragen aan humanitaire hulp zoals aan het wereldwijde VN-noodhulpfonds *Central Emergency Response Fund (CERF)*, het *Common Humanitarian Funds* en het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC). Ongeoormerkte bijdragen aan UNHCR, UNRWA en WFP. Bijdragen aan de *International Strategy for Disaster Risk Reduction (ISDR)* van de VN en de *Global Facility for Disaster Risk Reduction (GFDRR)* van de Wereldbank. Verlichting van noden bij de grote humanitaire crises. Bijdragen hieraan kunnen worden ingezet via VN-organisaties, gemeenschappelijke landenfondsen (*Common Humanitarian Funds*), (Internationale) Rode Kruis of NGO's.

De aanwending van middelen uit het BIV door de Minister voor BH&OS, in overeenstemming met de Minister van Defensie en de Minister van Buitenlandse zaken.

Het leveren van een bijdrage aan internationale missies door de inzet van civiele politie (V&J).

**Beleidsthema 2, Vrede, veiligheid en stabiliteit (bedragen x EUR 1.000)**

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		2012		2013		2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	15.945	0	15.765	0	19.710	0
	02.02 Bestrijding en terugdringing van internationaal terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit	500	0	500	0	500	0
	02.03 Bevordering van ontwapening en wapenbeheersing, bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en het voeren van een transparant en verantwoord wapenexportbeleid	17.628	5.989	15.814	3.252	32.474	3.252
	02.04 Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	189.969	67.622	200.596	71.444	203.603	71.444
	02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	32.678	15.813	24.159	12.732	17.179	8.322
BHOS	04.01 Humanitaire hulp	258.193	258.188	216.317	215.000	205.767	204.000
	04.02 Budget Internationale Veiligheid; voorkomen en terugdringen van conflictsituaties	0	0	0	0	250.000	p.m.
	04.03 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	252.870	252.870	293.533	293.533	229.702	229.702
V&J	31.03.21 Bekostiging Nationale Politie (civiele crisisbeh. missies)	8.600	8.600	8.600	8.600	8.600	8.600
	31.03.21 Bekostiging Nationale Politie	0	0	5.493	0	9.985	0
	36.02.58 Nat. Veiligh. en Terrorismebestrijding	0	0	1.992	0	1.000	0
BZK	62.01 Apparaat	0	0	500	0	500	0
Defensie	01.01.01 Crisisbeheersingsoperaties (inclusief contributies)	185.351	6.500	228.279	4.400	0	0
Totaal		961.734	615.582	1.011.548	608.961	979.020	525.320

De begrotingspost Budget Internationale Veiligheid; voorkomen en terugdringen van conflictsituaties is nieuw. Hieronder wordt een indicatief overzicht gegeven van de bestedingen. Ruim de helft van de uitgaven van dit budget is al juridisch vastgelegd. Het betreft hier voor het grootste deel de uitgaven voor crisisbeheersingsoperaties en beveiliging civielen in fragiele staten. Ook de programma's voor rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie zijn nagenoeg allemaal juridisch vastgelegd. Het betreft programma's die in 2013 of eerder zijn gestart.

**Indicatieve bestedingen uit het BIV 2014 – 2018 (bedragen x EUR 1.000)**

	2014	2015	2016	2017	2018
Crisisbeheersingsoperaties, bestaande en nieuwe	105.900	114.000	114.000	114.000	114.000
Contributies	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
Enablers (o.a. C17)	21.000	21.000	21.000	21.000	21.000
Beveiliging diplomaten en ambassades	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Grensoverschrijdende criminaliteit (VPD's)	8.100	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Opbouw regionale vredeshandhavingcapaciteit	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000
Veiligheidssectorhervormingen en vredesopbouw	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
Totaal Budget Internationale Veiligheid	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000

*Toelichting:*

Bij crisisbeheersingsoperaties zijn de indicatieve bestedingen voor zowel bestaande als nieuwe operaties opgenomen. Vanwege de 3-D benadering kan een deel van deze bestedingen ook nog onder de andere bestedingscategorieën komen te vallen.

De meerjarige cijfers zijn gebaseerd op een extrapolatie van 2014. Hierover zal echter nog nader overleg plaatsvinden.

## Europese samenwerking

### *Algemeen*

Europa is essentieel voor onze welvaart, vrijheid en veiligheid. Een actieve opstelling van Nederland in het Europese besluitvormingsproces is dan ook in het directe belang van Nederlandse burgers en bedrijven. Door consequent en constructief optreden kan Nederland zijn invloed binnen de Europese Unie vergroten. Zo kan Nederland mede vormgeven aan ontwikkelingen in Europa die direct van invloed zijn op onze economische, sociale en politieke toekomst.

### *Financiële instrumenten*

Bijdrage aan het Europees Ontwikkelingsfonds. Bijdrage aan de Raad van Europa: Nederland richt zich hierbij op de dossiers vrijheid van godsdienst, internetvrijheid en LGBT rechten. Bijdrage aan de Benelux.

De «EU toerekening»: het aan de HGIS toegeschreven «Nederlandse aandeel» uit hoofdstuk vier van de begroting van de Europese Commissie. Uit dit hoofdstuk worden diverse programma's van de EU voor internationale samenwerking gefinancierd, waaronder het Nabuurschapsbeleid, het Instrument voor Ontwikkelingssamenwerking, het budget voor Gemeenschappelijk Buitenland en Veiligheids Beleid (GBVB) en Humanitaire hulp.

Beleidsthema 3, Europese samenwerking (bedragen x EUR 1.000)							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		2012		2013		2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	03.02 Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden	140.716	140.716	177.177	177.177	166.256	166.256
	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	9.989	0	9.923	0	9.923	0
	03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie van 28	4.218	0	4.007	0	3.860	0
Toerek.	EU-begroting	405.600	329.867	405.600	329.867	405.600	329.867
	Totaal	560.523	470.583	596.707	507.044	585.639	496.123

## **Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen**

### *Algemeen*

Het verlenen van excellente consulaire diensten aan Nederlanders in nood in het buitenland, alsmede het verstrekken van reisdocumenten aan Nederlanders in het buitenland. Daarnaast levert de Minister een bijdrage aan een gereguleerd personenverkeer door de Nederlandse inbreng in het Europese visumbeleid te verzorgen, afgifte van visa, het opstellen van ambtsberichten en het voeren van migratie-diplomatie. Daarnaast het versterken van de positie van de Nederlandse cultuur en Nederlandse belangen in het buitenland, door stimuleren van Nederlandse culturele activiteiten over de grenzen en door cultuur te relateren aan het brede buitenlands beleid.

Tevens neemt Nederland een bijzondere positie in als gastland van vele internationale organisaties en internationale hoven en tribunalen. Als gastland heeft Nederland de verantwoordelijkheid de in Nederland gevestigde instellingen te ondersteunen opdat deze onafhankelijk, veilig en efficiënt kunnen functioneren.

### *Financiële instrumenten*

Verlenen van consulaire bijstand aan Nederlanders in nood en/of schrijnende gevallen; bijstaan van Nederlandse gedetineerden tijdens lokale rechtsgang en na hun veroordeling; bijdragen aan de stichting Epafras en Reclassering Nederland. Visaverstrekking; afnemen van inburgeringsexamens; verrichten van legalisaties en uitvoeren van verificatieonderzoeken; opstelling op verzoek van V&J van algemene en individuele ambtsberichten.

Internationale presentatie van Nederlandse culturele topinstellingen en aanstormend talent; Gemeenschappelijk Cultureel Erfgoed (BZ en OCW).

Bijdrage aan publieksdiplomatie, waarmee Nederlandse ambassades activiteiten op het gebied strategische beleidscommunicatie, beeldvorming over Nederland en internationaal cultuurbeleid kunnen ondersteunen of opstarten. Subsidie ten behoeve van Instituut Clingendael. Uitgaven ten behoeve van uitgaande bezoeken van het Koninklijk Huis.

Ondersteuning bij het profileren van Den Haag als wereldwijd centrum van kennis op het gebied van vrede en recht. Logistieke ondersteuning van de in Nederland gevestigde internationaal juridische instellingen. Bijdragen aan het ICC en Speciaal Tribunaal Libanon.

De toerekening van de kosten van de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen.



**Beleidsthema 4, Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen (bedragen x EUR 1.000)**

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		2012		2013		2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	04.01 Op basis van eigen verantwoordelijkheid consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland	11.151	0	13.476	0	13.701	0
	04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	2.440	0	2.163	0	2.163	0
	04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.094	0	7.112	0	7.512	0
	04.04 Het inzetten van Publieksdiplomatie door het Postennetwerk en BZ om het beeld van Nederland in het buitenland te versterken en op een positief realistische manier uit te dragen	19.607	106	22.855	136	21.080	136
	04.05 Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland	18.571	0	11.418	0	8.835	0
OCW	08.71/76/77 Internationaal onderwijsbeleid:						
	Cultuur overig	639	0	904	0	904	0
	14.71 Cultuur	6.666	0	5.566	0	4.566	0
Toerek.	Opvang asielzoekers	253.582	253.582	245.080	245.080	234.051	234.051
	<b>Totaal</b>	<b>319.750</b>	<b>253.688</b>	<b>308.574</b>	<b>245.216</b>	<b>292.812</b>	<b>234.187</b>

## Duurzame handel en investeringen

### *Algemeen*

Duurzame handel en investeringen door versterking van het internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen; versterking van de Nederlandse handel- en investeringspositie en economische naamsbekendheid; en versterking van de private sector en het investeringsklimaat in ontwikkelingslanden. Het *Dutch Good Growth Fund* (DGGF) gaat een instrumentele bijdrage leveren. Dit beleidsthema brengt de synergie tussen handel en ontwikkelingssamenwerking tot uitdrukking.

### *Financiële instrumenten*

Contributies aan de aan organisaties zoals OESO en WTO. Beleidsondersteuning en -onderzoek en evaluatie. Incidentele projecten, zoals de Nederlandse deelname op Wereldtentoonstellingen. Programma's ter ondersteuning van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Het instrument *Starters International Business* biedt startende exporteurs de mogelijkheid om samen met de Kamers van Koophandel en andere organisaties een actieplan voor export op te stellen. Het instrument *Partners for International Business* (PIB) ondersteunt de structurele positionering van clusters van Nederlandse bedrijven, met name uit topsectoren, op voor Nederland kansrijke markten. De Transitiefaciliteit (TF) wordt ingezet op voormalige OS-partnerlanden Vietnam, Zuid-Afrika en Colombia om de transitie van een bilaterale ontwikkelingsrelatie naar een wederzijds profijtelijke economische relatie mogelijk te maken.

Met de Faciliteit Opkomende Markten (FOM) worden investeringen van Nederlandse ondernemingen in opkomende markten gestimuleerd doordat de overheid een garantie verstrekt aan de Financierings Maatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO) voor financieringen aan lokale dochterondernemingen of joint-ventures van Nederlandse bedrijven. Package4Growth (P4G) is omgevormd naar het instrument *Finance International Business*. Het instrument *Finance for International Business* (FIB) vergroot de beschikbaarheid van financiering voor Nederlandse MKB ondernemingen die investeren in opkomende markten.

Toegang tot en gebruik van ontwikkelingsrelevante en betrouwbare infrastructuur leidt tot grotere economische bedrijvigheid. Hier wordt onder andere aan bijgedragen door programma's als Ontwikkelingsrelevante Infrastructuurontwikkeling (ORIO) en Programma Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties (ORET), het *Infrastructure Development Fund* (IDF) van de FMO en *Private Infrastructure Development Group* (PIDG). Met het MASSIF programma wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van de financiële sector in ontwikkelingslanden.

Het DGGF is een revolverend fonds dat financiering verschaft voor ontwikkelingsrelevante, innovatieve en risicodragende investeringen en exporttransacties. De financiering is additioneel aan wat reguliere marktpartijen kunnen bieden.

Contributies aan de *International Telecommunications Union* (ITU) en de *Universal Postal Union* (UPU).

Het Ministerie van EZ ondersteunt de Nederlandse topsectoren in hun internationale R&D en innovatie ambities door diensten vanuit het Innovatie Attaché Netwerk (voorheen TWA Netwerk of Technisch Wetenschappelijke Attachés). Daarnaast wordt door de bijdrage aan de *World Intellectual Property Organization* (WIPO) internationaal innovatie gestimuleerd door middel van een effectief internationaal systeem voor intellectueel eigendom.

De *Netherlands Foreign Investment Agency* (NFIA) helpt en adviseert bedrijven uit het buitenland bij het opzetten, uitrollen en/of uitbreiden van hun internationale activiteiten in Nederland. De NFIA richt zich daarnaast op de promotie van Nederland in het buitenland als een land met een aantrekkelijk investerings- en vestigingsklimaat en speelt een actieve rol bij het in stand houden daarvan.

Beleidsthema 5, Duurzame handel en investeringen (bedragen x EUR 1.000)							
Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		2012		2013		2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BHOS	01.01 Versterkt internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	2.280	2.280	14.743	5.849	13.436	5.973
	01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid	6.223	0	90.143	2.147	81.725	5.144
	01.03 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	308.339	305.457	325.899	318.749	268.095	257.436
	01.04 Dutch good growth fund: intensivering van ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met ontwikkelingslanden door het Nederlandse en het lokale bedrijfsleven, met een focus op het MKB	0	0	0	0	100.000	p.m.
EZ	11 Goed functionerende economie en markten	1.916	0	3.250	0	2.513	0
	12 Een sterk innovatievermogen	5.089	0	4.826	0	3.071	0
	13 Een excellent ondernemingsklimaat	252	0	14.050	0	11.691	0
	15 Een sterke internationale concurrentiepositie	102.088	1.454	0	0	0	0
Totaal		426.187	309.191	452.911	326.745	480.531	268.553

## Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water

### *Algemeen*

Een toename van voedselzekerheid; verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie; en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, het tegengaan van klimaatverandering en een vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering.

### *Financiële instrumenten*

Bijdragen aan landenspecifieke programma's en via multilaterale programma's als *Global Agriculture and Food Security Program* (GAFSP) en het *International Fund for Agricultural Development* (IFAD). Bevordering van efficiëntie van markten; bijvoorbeeld via steun aan 2SCALE. Met FMO's MASSIF+, een ontwikkelingsfonds voor de financiële sector, wordt het aanbod van krediet en financiële diensten voor boeren, producentenorganisaties en het micro, midden- en kleinbedrijf (MMKB) in de agro-food sector en/of in rurale gebieden vergroot. Er wordt geïnvesteerd in versterking van *land governance* via onder andere de *International Land Coalition*, maar ook via het bilaterale kanaal. Verbetering van het naleven van wetgeving en rechtsgelijkheid wordt nagestreefd in bijvoorbeeld Rwanda, waar wordt ingezet op landadministratie, en in Mozambique, waar lokale gemeenschappen worden geholpen om hun recht op landgebruik beter te beschermen. Verder wordt internationaal landbouwonderzoek gesteund via de *Consultative Group on International Agricultural Research* (CGIAR).

Het ondersteunen van programma's gericht op het verhogen van de waterproductiviteit in partnerlanden. Het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling en uitvoering van plannen voor duurzame economische groei en waterveiligheid in minimaal acht stroomgebieden en delta's. Het leveren van een bijdrage aan grensoverschrijdende bemiddeling en gezamenlijk stroomgebiedbeheer in minimaal zeven grote stroomgebieden, grondwatersystemen en delta's.

Via het Promoting Renewable Energy Programme wordt geïnvesteerd in hernieuwbare energie in Sub Sahara Afrika en Indonesië. Er wordt samengewerkt met multilaterale organisaties, andere donorlanden met Nederlandse organisaties en bedrijven met als beoogd resultaat het vergroten van de toegang tot moderne vormen van energie voor armen in ontwikkelingslanden. Via de *Global Environment Facility* (GEF) wordt uitvoering gegeven aan de internationale milieuverdragen voor klimaatverandering, biodiversiteit, duurzaam landgebruik, internationale wateren en niet-afbreekbare organische giftige stoffen.

Ondersteuning van het *United Nations Environment Program* (UNEP).

Het programma «Partners voor Water» dat sinds 2000 bijdraagt aan oplossingen voor de wereldwaterproblematiek en aan versterking van de positie van de Nederlandse watersector wordt verlengd tot 2021 (I&M).

De CO<sub>2</sub>-reductieprogramma's *Clean Development Mechanism* (CDM/begroting I&M) en *Joint Implementation* (JI/begroting EZ) dragen bij aan de Nederlandse reductiedoelstellingen volgens het Kyoto-protocol.

**Beleidsthema 6, Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water (bedragen x EUR 1.000)**

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		2012		2013		2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BHOS	02.01 Toename van voedselzekerheid	277.589	277.589	337.105	337.105	306.612	306.612
	02.02 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	139.785	139.785	182.640	182.640	167.161	167.161
	02.03 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	222.598	220.393	197.822	196.513	108.180	107.479
I&M	11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	9.137	0	13.499	0	10.500	0
	19.02 Klimaat/Int. Beleid, coordinatie en samenwerking	3.272	0	5.364	0	5.774	0
	19.02 Klimaat/Int. Beleid, coordinatie en samenwerking (CDM)	48.489	0	31.686	0	2.806	0
	23.01 Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	989	40	736	27	736	27
EZ	14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening	1.047	0	1.760	0	1.181	0
	14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening (JI)	9.954	0	7.214	0	2.308	0
	15 Een sterke internationale concurrentiepositie (UNEP)	243	243	0	0	0	0
	15 Een sterke internationale concurrentiepositie (FAO)	7.024	3.582	0	0	0	0
	16 Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen	160	0	1.826	0	1.678	0
	16 Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen (FAO)	0	0	6.973	3.556	6.973	3.556
	16 Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen (UNEP)	0	0	243	243	243	243
	18 Natuur, regio en ruimte	61	0	1.106	0	949	0
Totaal		720.348	641.632	787.974	720.084	615.101	585.078

**Sociale vooruitgang**
*Algemeen*

Menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling ten behoeve van een duurzame en rechtvaardige wereld, door het bijdragen aan seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt toeroepen aan de verspreiding van HIV/Aids; het bevorderen van gelijke rechten en kansen voor vrouwen; versterking van het maatschappelijk middenveld; en een toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek.

*Financiële instrumenten*

Toegenomen kennis en keuzevrijheid van jongeren over hun seksualiteit; verbeterde toegang tot voorbehoedsmiddelen en medicijnen; betere gezondheidszorg rond zwangerschap en bevalling, inclusief veilige abortus en meer respect voor seksuele en reproductieve rechten van groepen aan wie deze rechten worden onthouden.

Verbetering van veiligheid, economische zelfredzaamheid en politieke participatie van vrouwen via het *Funding Leadership and Opportunities for Women* (FLOW) programma. Verbeterde positie van vrouwen in conflictgebieden door uitvoering van het Nederlands Nationaal Actieplan

1325. Dwarsdoorsnijdende thema's zoals politieke participatie, leiderschap van vrouwen en verbetering van de economische positie van vrouwen worden ondersteund via vredes- en wederopbouwprocessen in zes fragiele staten. Verbeterde kennis bij diplomaten, militairen en civiele experts om genderspecten te operationaliseren in hun werk in fragiele staten.

Programma's van twintig allianties van Nederlandse maatschappelijke organisaties onder het MFS II programma gefinancierd (periode 2011–2015), waarmee het maatschappelijk middenveld wordt versterkt, de capaciteit van maatschappelijke organisaties is versterkt en is bijgedragen aan het realiseren van de MDG's. Capaciteit van ngo's, private sector en lokale overheden in ontwikkelingslanden vergroot door de bijdrage aan SNV. Het vakbondsmedefinancieringsprogramma draagt bij aan betere naleving van arbeidsrechten wat leidt tot versterkte capaciteit van vakbonden, verbeterde sociale dialoog en tot verbeterde arbeidsomstandigheden.

De capaciteit van het hoger (beroeps)onderwijs wordt versterkt via het NICHE-programma en het aantal goed-opgeleide mensen in partnerlanden neemt toe het NFP.

Bijdragen aan Internationaal Onderwijs-instellingen (OCW).

In 2014 start VWS met HGIS-middelen een nieuw partnerschapprogramma (2014–2017) met de WHO. Hiermee is in totaal een bedrag van € 15,9 miljoen over 4 jaar gemoeid. Het partnerschapprogramma vergroot de Nederlandse invloed binnen de WHO.

Beleidsthema 7, Sociale vooruitgang (bedragen x EUR 1.000)							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		2012		2013		2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BHOS	03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	377.004	376.993	382.160	380.464	382.756	381.263
	03.02 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	43.508	43.508	53.478	53.478	44.985	44.985
	03.03 Versterkt maatschappelijk middenveld	476.685	476.685	453.190	453.190	451.250	451.250
	03.04 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	234.985	232.389	175.929	173.333	106.996	104.400
OCW	06.70 HBO (beurzen niet EU)	3.453	3.453	3.453	3.453	3.155	3.155
	07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	58.254	54.967	58.369	55.081	53.667	50.379
EZ	16.70 Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	454	454	454	454	454
	17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (ISRIC)	1.198	1.198	1.198	1.198	1.198	1.198
VWS	17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (Intern. onderwijs)	35	35	35	35	35	35
	97.01.01 Internationale samenwerking/WHO-partnerschap	5.574	0	4.721	0	4.295	0
Totaal		1.201.150	1.189.682	1.132.987	1.120.686	1.048.791	1.037.119

## Versterkte kaders voor ontwikkeling

### *Algemeen*

Versterkte kaders voor ontwikkeling door versterkte multilaterale betrokkenheid; de versterking van de cultuur en sportsector in ontwikkelingslanden om een sociale en kansrijke samenleving te stimuleren; het bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid in Nederland en bijdragen aan migratie en ontwikkeling.

### *Financiële instrumenten*

Bijdragen aan de begroting van de Internationale Financiële Instellingen via middelenaanvullingen, kapitaalverhogingen en specifieke programma's of trustfondsen ter bestrijding van armoede in ontwikkelingslanden over een breed spectrum aan sectoren. Nederland ondersteunt een aantal multilaterale systeemorganisaties (Wereldbank, UNDP en UNICEF) die, behalve dat zij direct werkzaam zijn op het terrein van armoedebestrijding, ook van groot belang zijn voor het effectief functioneren van het multilaterale kanaal en het versterken van armoedebeleid in ontwikkelingslanden (BH&OS en Financiën).

Compensatie van de Wereldbank (IDA) en regionale ontwikkelingsbanken voor schulverlichting geeft ontwikkelingslanden de financiële ruimte een sterker eigen armoedebeleid te voeren.

Bijdragen aan culturele activiteiten in ontwikkelingslanden en uitwisseling en voor voorlichting op het terrein van ontwikkelingssamenwerking.

Aan niet-gouvernementele organisaties die activiteiten uitvoeren op het terrein van migratie en ontwikkeling kunnen subsidies worden verstrekt.

De toerekening van kwijtschelding van schulden uit hoofde van exportkredietverzekeringen (EKI).

### Beleidsthema 8, Versterkte kaders voor ontwikkeling (bedragen x EUR 1.000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		2012		2013		2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BHOS	05.01 Versterkte multilaterale betrokkenheid	206.977	206.977	235.724	228.464	189.317	189.317
	05.02 Overig armoedebeleid	81.327	73.642	- 45.767	- 48.911	- 119.306	- 131.737
	05.03 Bijdrage aan migratie en ontwikkeling	13.326	13.326	9.000	9.000	9.000	9.000
Financiën	04.20/50.01 Mult. Ontw. Banken en Fondsen	158.227	158.227	183.054	183.054	79.753	79.753
Toerek.	EKI-kwijtschelding	93.610	93.610	0	0	150.000	150.000
	Totaal	553.467	545.782	382.011	371.607	308.764	296.333

### Overige uitgaven

Onder overige uitgaven zijn de uitgaven gegroepeerd die niet onder één van de beleidsinhoudelijke hoofdstukken kunnen worden ondergebracht. Dit betreft vooral de apparaatsuitgaven voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de uitgaven voor attachés, die vanuit de verschillende vakdepartementen worden uitgezonden naar de Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland om met hun specifieke kennis mede invulling te geven aan het buitenlands beleid.

Beleidsthema 9, Overige uitgaven (bedragen x EUR 1.000)							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		2012		2013		2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	05.01 Geheim	480	0	162	0	31	0
	06.01 Nominaal en onvoorzien	18	0	17.341	0	67.011	0
	07.01 Apparaat	818.372	307.329	780.177	225.980	744.195	225.819
Div. dept.	Attachés	49.331	0	58.695	0	49.665	0
	Totaal	868.201	307.329	856.375	225.980	860.902	225.819



**Bijlage 1: De HGIS verticaal: wijzigingen na de Miljoenennota  
2013 (bedragen in mln EUR)**

<b>De HGIS verticaal: wijzigingen na de Miljoenennota 2013 (bedragen in mln EUR)</b>						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<b>HGIS-uitgaven</b>						
Stand Miljoenennota 2013	5.806,1	6.141,4	6.343,6	6.310,6	6.526,0	
Macrobijstellingen (BNP-mutaties)	- 151,3	- 223,9	- 263,3	- 326,2	- 404,1	
Eindejaarsmarge	125,4	6,0	0,0	0,0	0,0	
Overboekingen van/naar HGIS	- 108,8	- 466,4	- 482,7	- 506,1	- 1035,9	
Intertemporele kasschuiven	0,0	- 150,0	- 150,0	100,0	200,0	
Desalderingen	0,0	0,0	0,0	6,6	3,0	
<b>Totaal uitgaven stand Miljoenennota 2014</b>	<b>5.671,4</b>	<b>5.307,1</b>	<b>5.447,5</b>	<b>5.584,9</b>	<b>5.288,9</b>	<b>5.251,5</b>
<b>HGIS-ontvangsten</b>						
Stand Miljoenennota 2013	149,5	144,4	136,5	133,2	133,2	
Desalderingen	0,0	0,0	0,0	6,6	3,0	
<b>Totaal ontvangsten stand Miljoenennota 2014</b>	<b>149,5</b>	<b>144,4</b>	<b>136,5</b>	<b>139,8</b>	<b>136,2</b>	<b>133,2</b>
<b>Saldo HGIS-uitgaven en ontvangsten</b>	<b>5.521,9</b>	<b>5.162,7</b>	<b>5.311,0</b>	<b>5.445,1</b>	<b>5.152,8</b>	<b>5.118,4</b>

## Bijlage 2a De HGIS horizontaal: meerjarencijfers per begrotingsartikel

a. De HGIS-uitgaven per begroting en artikel. Realisaties 2012, vermoedelijke uitkomsten 2013 en begrotingsramingen 2014 t/m 2018 (bedragen x EUR 1.000)

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal	ww. ODA	Totaal	ww. ODA	Totaal	ww. ODA	Totaal	ww. ODA
<b>V Buitenlandse Zaken</b>							
01 Versterkte int. rechtsorde en eerbiediging van mensen- rechten	48.177	54.272	52.697	53.187	53.127	51.957	51.457
01.01 Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak	4.283	5.686	5.686	5.686	5.686	5.486	5.486
01.02 Bescherming en bevordering van mensen- rechten	32.863	57.335	53.540	52.870	52.870	52.870	35.250
02 Veiligheid en stabiliteit							
02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschap- lijke veiligheid	15.945	15.765	19.710	18.378	18.567	18.567	18.567
02.02 Bestrijding en terugdringing van internationaal terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit	500	500	500	250	0	0	0
02.03 Bevordering van ontwapening en wapenbe- heersing, bestrijding van proliferatie van massaver- nietigingswapens en het voeren van een trans- parant en verantwoord wapenexportbeleid	17.628	15.814	32.474	12.754	10.754	10.754	10.754
02.04 Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internati- onaal verband	189.969	200.596	203.603	200.143	198.066	198.066	71.444
02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	32.678	15.813	17.179	18.440	18.940	18.940	8.322
03 Europese samenwerking							
03.02 Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden	140.716	140.716	166.256	168.256	170.256	170.256	170.256

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA
03.03 Een hechtere Europese waardege- meenschap	9.989	9.923	9.923	9.923	9.923	9.923	9.923
03.04 Versterkte Neder- landse positie in de Unie van 28	4.218	4.007	3.860	15.860	26.860	14.860	3.860
04 Consulaire belangenbehar- ting en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen							
04.01 Op basis van eigen verantwoordelijkheid							
consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland	11.151	13.476	13.701	13.701	13.701	13.701	13.701
04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	2.440	2.163	2.163	2.163	2.163	2.163	2.163
04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.094	7.112	7.512	7.012	7.012	6.896	6.896
04.04 Het inzetten van Publieksdiplomatie door het Postennetwerk en BZ om het beeld van Nederland in het buitenland te versterken en op een positief realistische manier uit te dragen	19.607	106	21.080	20.080	20.080	20.080	136
04.05 Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland	18.571	11.418	8.835	12.078	10.588	4.588	4.588
05.01 Geheim	480	162	31	0	0	0	0
06.01 Nominale en onvoorzien	18	17.341	67.011	97.723	71.722	140.267	156.925
07.01 Apparaat	818.372	780.177	744.195	225.838	648.304	601.495	618.892
<i>Totaal</i>	<i>1.378.938</i>	<i>574.721</i>	<i>1.424.270</i>	<i>1.430.020</i>	<i>1.332.933</i>	<i>520.034</i>	<i>1.357.938</i>
<b>VI Veiligheid en Justitie</b>							
13.03.01							
Rechtshandhaving/Tech. ass. bij drugsbestrijding							
Suriname	49	49					
13.03.01							
Rechtshandhaving/ Europol en Eurojust	21.916						

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA
13.03.03							
Rechtshandhaving/NFI	519						
23.02.01/91.01.01 Veiligh.re-							
gio's en politie (civiele							
crisisbeh,missies)	8.600	8.600					
31.02.20 Bekostiging Nationale							
Politie (civiele crisisbeh-		8.600					
.missies)							
31.02.20 Bekostiging Nationale		5.493					
Politie							
31.03.21 Bekostiging Nationale							
Politie (civiele crisisbeh-							
.missies)			8.600	8.600	8.600	8.600	8.600
31.03.21 Bekostiging Nationale			9.985				
Politie							
33.03.10 Opsporing en							
vervolgijng/NFI		534	534	519	519	519	519
33.03.39 Opsporing en							
vervolgijng/techn. ass.							
drugsbestr. Suriname		200	200	200	200	200	200
36.02.58 Nat. Veiligheid en							
Terrorismebestrijding		1.992	1.000				
91.01.01/91.01.09 Personeel-							
materieel/Europol en Eurojust	206	27.676	26.377	31.479	28.558	21.380	20.919
91.01.09 Materieel overig/WIPO		285	225	242	240	240	240
91.01.01/91.01.09 Personeel-							
materieel/Attachés	1.159	1.933	1.602	1.516	1.361	1.228	1.228
Totaal	32.449	46.713	48.523	42.556	39.478	32.167	31.706
	8.649	8.800	8.800	8.800	8.800	8.800	8.800
<b>VII Binnenlandse Zaken en</b>							
<b>Koninkrijksrelaties</b>							
62.01 Apparaat		500	500				
71.01 Apparaat (attachés)	407	194	183	173	159	145	145
Totaal	407	694	683	173	159	145	145
	0	0	0	0	0	0	0
<b>VIII Onderwijs, Cultuur en</b>							
<b>Wetenschap</b>							
06.70 HBO (beurzen niet EU)	3.453	3.453	3.155	3.155	3.155	2.858	2.858
07.70/76 Wetenschappelijk							
onderwijs	58.254	58.369	53.667	53.667	53.667	48.964	45.676
08.76 Internationaal onderwijs-							
beleid: attachés	140	133	141	135	124	113	113
08.71/76/77 Internationaal							
onderwijsbeleid: Cultuur	639	904	904	904	904	904	904
overig	6.666	5.566	4.566	4.566	4.566	4.566	4.566
14.71 Cultuur							

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal
	ww. ODA	ww. ODA	ww. ODA	ww. ODA	ww. ODA	ww. ODA	ww. ODA
16.70 Onderzoek en weten- schappen: WOTRO	454	454	454	454	454	454	454
16.71 Attaché China	231	252					
<b>Totaal</b>	<b>69.837</b>	<b>69.131</b>	<b>62.887</b>	<b>62.881</b>	<b>62.870</b>	<b>57.859</b>	<b>48.988</b>
<b>IXB Financiën</b>							
01.03.01/04.01 Belastingdienst (attachés)	1.337	1.449	1.433	1.415	1.415	1.415	1.415
04.20/50.01 Mult. Ontw. Banken en Fondsen	158.227	183.054	79.753	339.922	313.745	207.649	212.438
10.20 Nominaal en onvoorzien (attachés)					- 199	- 398	- 398
21.01.01 Algemeen/apparaat (attachés)	1.120	1.102	1.085	1.067	1.067	1.067	1.067
<b>Totaal</b>	<b>160.684</b>	<b>185.605</b>	<b>82.271</b>	<b>342.404</b>	<b>316.028</b>	<b>209.733</b>	<b>214.522</b>
<b>X Defensie</b>							
01.01.01 Crisisbeheersingsope- raties (inclusief contributies)	185.351	228.279	4.400				
08.02.34 Attachés	20.245	20.085	18.398	16.706	15.368	14.030	14.030
<b>Totaal</b>	<b>205.596</b>	<b>248.364</b>	<b>18.398</b>	<b>16.706</b>	<b>15.368</b>	<b>14.030</b>	<b>14.030</b>
<b>XII Infrastructuur en Milieu</b>							
11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	9.137	13.499	10.500	9.506	8.886	8.886	8.886
17.01 Luchtvaart	1.276	1.115	1.015	1.015	1.015	1.015	1.015
18.01 Scheepvaart	861	925	925	925	925	925	925
19.02 Klimaat/Int. Beleid, coördinatie en samenwerking	3.272	5.364	5.774	5.174	4.874	4.874	4.874
19.02 Klimaat/Int. Beleid, coördinatie en samenwerking (CDM)	48.489	31.686	2.806				
23.01 Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	989	40	736	736	736	736	736
98.01/98.02 Apparaatsuitgaven (attachés)	1.784	2.335	2.255	2.024	1.862	1.700	1.700
<b>Totaal</b>	<b>65.808</b>	<b>55.660</b>	<b>24.011</b>	<b>19.380</b>	<b>18.298</b>	<b>18.136</b>	<b>18.136</b>
<b>XIII Economische Zaken</b>							
11 Goed functionerende economie en markten	1.916	3.250	2.513	2.464	2.464	2.464	2.464
12 Een sterk innovatieve- mogen	5.089	4.826	3.071	2.257	390	390	390
12 Een sterk innovatieve- mogen (attachés)	4.069	5.449	5.815	5.920	5.446	4.937	4.898
13 Een excellent onderne- mingsklimaat	252	14.050	11.691	10.177	10.036	9.880	9.704

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA	Totaal ww. ODA
14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening	1.047	1.760	1.181	759	956	1.010	1.010
14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening (JI)	9.954	7.214	2.308				
15 Een sterke internationale concurrentiepositie	102.088	1.454					
15 Een sterke internationale concurrentiepositie (UNEP)	243	243					
15 Een sterke internationale concurrentiepositie (FAO)	7.024	3.582					
16 Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen	160	1.826	1.678	1.578	1.578	1.578	1.578
16 Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen (FAO)		6.973	6.973	6.973	6.973	6.973	6.973
16 Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen (UNEP)		243	243	243	243	243	243
16 Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen (attachés)		14.016	14.932	14.084	12.427	10.856	10.849
17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (ISRIC)	1.198	1.198	1.198	1.198	1.198	1.198	1.198
17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (Intern. onderwijs)	35	35	35	35	35	35	35
18 Natuur, regio en ruimte	61	1.106	949	949	949	949	949
40 Apparaat (attachés)	16.809	10.042	2.136	2.004	2.218	2.434	2.641
<b>Totaal</b>	<b>149.945</b>	<b>71.988</b>	<b>54.723</b>	<b>48.641</b>	<b>44.913</b>	<b>42.947</b>	<b>42.932</b>
<b>XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid</b>							
96.20.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	749	499	499	499	459	419	419
<b>Totaal</b>	<b>749</b>	<b>499</b>	<b>499</b>	<b>499</b>	<b>459</b>	<b>419</b>	<b>419</b>
<b>XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport</b>							
09.12.10 Bijdrage aan internationale organisaties/WHO-partnerschap	5.574	4.721	4.295	3.868	3.868	3.868	3.868
10.03.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	1.281	1.206	1.186	1.166	1.073	979	979
<b>Totaal</b>	<b>6.855</b>	<b>5.927</b>	<b>5.481</b>	<b>5.034</b>	<b>4.941</b>	<b>4.847</b>	<b>4.847</b>

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA
<b>XVII Buitenlandse Handel &amp; Ontwikkelingsamenwerking</b>							
01 Duurzame handel en investeringen							
01.01 Versterkt internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	2.280	14.743	13.436	13.444	10.770	10.770	3.106
01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid	6.223	90.143	81.725	73.597	69.582	60.546	59.617
01.03 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	308.339	325.899	268.095	304.789	347.668	402.668	402.668
01.04 Dutch good growth fund: intensivering van ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met ontwikkelingslanden door het Nederlandse en het lokale bedrijfsleven, met een focus op het MKB			100.000	100.000	250.000	300.000	p.m.
02 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water							
02.01 Toename van voedselzekerheid	277.589	337.105	306.612	321.295	346.295	366.295	366.295
02.02 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	139.785	182.640	167.161	173.157	188.157	203.157	203.157
02.03 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	222.598	197.822	108.180	122.150	152.080	182.080	181.449
03 Sociale vooruitgang							

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA	Totaal wv. ODA
03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	377.004	382.160	382.756	391.666	416.666	431.666	431.666
03.02 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	43.508	53.478	44.985	43.279	43.261	43.261	43.261
03.03 Versterkt maatschap- pelijk middenveld	476.685	453.190	451.250	451.250	334.000	219.000	219.000
03.04 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsop- derwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsre- levant onderzoek	234.985	175.929	106.996	58.896	48.896	41.300	41.300
04 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling	258.193	216.317	205.767	205.017	204.000	205.017	204.000
04.01 Humanitaire hulp							
04.02 Budget Interna- tionale Veiligheid; voorkomen en terug- dringen van conflictsitu- aties	250.000		250.000	250.000	250.000	250.000	p.m.
04.03 Rechtaantontwik- keling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democra- tische structuren en tegangaan van corruptie	252.870	293.533	229.702	234.554	234.554	234.554	234.554
05 Versterkte kaders voor ontwikkeling	206.977	235.724	189.317	157.817	148.082	144.082	144.082
05.01 Versterkte milita- terale betrokkenheid	81.327	73.642	-48.171	-174.333	-77.595	-305.313	-68.176
05.02 Overig armoede- beleid	13.326	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
05.03 Bijdrage aan migratie en ontwikkeling	2.901.689	2.921.916	2.795.676	2.735.578	2.976.433	2.800.679	2.736.887
Totaal	405.600	405.600	405.600	405.600	329.867	405.600	329.867
<b>Toerekeningen</b>	93.610	0	150.000	120.000	150.000	150.000	150.000
EU-begroting	253.582	245.080	234.051	218.056	217.430	216.980	216.524
EKI-kwijtschelding	752.792	677.059	789.651	743.656	667.923	772.580	696.391
Opvang asielazoekers							
Totaal	5.725.749	4.370.664	5.671.429	4.171.019	5.307.073	3.709.838	5.447.528
<b>TOTAAL UITGAVEN</b>	5.725.749	4.370.664	5.671.429	4.171.019	5.584.910	3.968.665	5.288.925
							3.640.422
							5.251.545
							3.881.892



**Bijlage 2b: De HGIS-ontvangsten horizontaal: meerjarencijfers per begroting en per begrotingsartikel**

<b>Realisaties 2012, vermoedelijke uitkomsten 2013 en begrotingsramingen 2014 t/m 2018 (bedragen x EUR 1.000)</b>							
Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<b>V Buitenlandse Zaken</b>							
4 Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede							
20 Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	20.669						
11 Algemeen							
10 Diverse ontvangsten	50.400	58.626					
42 Veiligheid en stabiliteit							
10 Doorberekening Defensie diversen	165	167	168	168	168	168	168
40 Restituties contributies	1.018	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
43 Europese samenwerking							
30 Restitutie Raad van Europa	261						
44 Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen							
10 Consulaire dienstverlening aan Nederlanders	6.955	19.300	19.300	19.300	19.300	19.300	19.300
20 Consulaire dienstverlening aan vreemdelingen	33.060	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
40 Doorberekening Defensie diversen	774	790	790	790	790	790	790
47 Apparaat							
10 Diverse ontvangsten			27.450	27.450	27.450	27.450	27.450
<i>Totaal</i>	<i>113.302</i>	<i>101.883</i>	<i>70.708</i>	<i>70.708</i>	<i>70.708</i>	<i>70.708</i>	<i>70.708</i>
<b>IXB Financiën</b>							
04.50.03 Ontvangsten IFI's	9.454	7.779	3.717				
<i>Totaal</i>	<i>9.454</i>	<i>7.779</i>	<i>3.717</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<b>X Defensie</b>							
01.01.01 Crisisbeheersingsoperaties (inclusief contributies)	4.286	1.407	1.407	1.407	1.407	1.407	1.407
<i>Totaal</i>	<i>4.286</i>	<i>1.407</i>	<i>1.407</i>	<i>1.407</i>	<i>1.407</i>	<i>1.407</i>	<i>1.407</i>
<b>XIII Economische Zaken</b>							
12 Een sterk innovatievermogen	1.157						
15 Een sterke internationale concurrentiepositie	4.852						
<i>Totaal</i>	<i>6.009</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<b>XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport</b>							
97.03.01 Algemeen	111						
<i>Totaal</i>	<i>111</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<b>XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking</b>							
01 Een sterke internationale concurrentiepositie		14.315					
04 Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede		24.163					
41 Duurzame handel en investeringen			9.315	5.167	8.463	4.815	1.815
45 Versterkte kaders voor ontwikkeling							
45.20 Ontvansten en restituties m.b.t. leningen			28.067	28.067	28.067	28.067	28.067
45.21 Ontvangsten OS			31.176	31.176	31.176	31.176	31.176
<i>Totaal</i>	<i>0</i>	<i>38.478</i>	<i>68.558</i>	<i>64.410</i>	<i>67.706</i>	<i>64.058</i>	<i>61.058</i>
<b>TOTAAL ONTVANGSTEN</b>	<b>133.162</b>	<b>149.547</b>	<b>144.390</b>	<b>136.525</b>	<b>139.821</b>	<b>136.173</b>	<b>133.173</b>

**Bijlage 3: Berekening ODA-plafond 2013–2016 en realisatie  
ODA-prestatie 2012 en raming ODA-prestatie 2013–2016**

<b>Berekening ODA-plafond 2013–2016 (bedragen in miljoenen EUR)</b>				
	2013	2014	2015	2016
Raming BNP	608.210,0	620.700,0	638.160,0	651.470,0
Basisbedrag 0,7% BNP	4.257,5	4.344,9	4.467,1	4.560,3
Bij: geraamde aflossingen op ODA-leningen	46,4	46,1	39,8	36,2
Bij: geraamde ontvangsten OS	39,0	34,9	31,2	31,2
Bij: Compensatie HGIS GPM/KUNDUZ	14,2	7,1		
Bij: Kasschuif DGGF <sup>1</sup>				100,0
Af: Kasschuif <sup>2</sup>		- 10,0		
Af: Eindejaarsmarge 2009	- 34,3			
Af: Eindejaarsmarge 2012	- 15,0	- 14,0	- 20,0	
Af: Kasschuif IDA <sup>3</sup>	- 132,0	60,0	110,0	
Af: Regeerakkoord		- 750,0	- 750,0	- 750,0
Af: crisisbeheersingsoperaties overgeheveld naar BIV		- 4,4	- 4,4	- 4,4
ODA-plafond 2012–2015	4.175,7	3.714,6	3.873,7	3.973,3

<sup>1</sup> 2017 – 100,0

<sup>2</sup> 2011 – 60,0 2012 + 70,0

<sup>3</sup> 2011 60,0 2012 – 98,0

<b>Realisatie netto ODA prestatie 2012 en Raming netto ODA-prestatie 2013–2016 (bedragen in miljoenen EUR)</b>					
	2012	2013	2014	2015	2016
Bruto ODA-totaal	4.375,4	4.175,7	3.714,6	3.873,7	3.973,3
Af: geraamde aflossingen op ODA-leningen	- 47,6	- 46,4	- 46,1	- 39,8	- 36,2
Af: geraamde ontvangsten OS	- 35,2	- 39,0	- 34,9	- 31,2	- 31,2
Bij: ODA binnen het BIV en het DGGF			p.m.	p.m.	p.m.
Netto ODA (in miljoenen euro)	4.292,6	4.090,4	3.633,6	3.802,7	3.905,9
			+ p.m.	+ p.m.	+ p.m.
Raming BNP (in miljarden euro)	607,0	608,2	620,7	638,2	651,5
Netto ODA in % van het BNP	0,71	0,67	0,59	0,60	0,60
			+ p.m.	+ p.m.	+ p.m.

**Bijlage 4: De ODA-uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1.000)**

Begroting	Omschrijving	2012	2013	2014	Artikel
<b>Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van de mensenrechten</b>					
BZ	Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak	4.283	5.686	5.686	V-01.01
	Bescherming en bevordering van mensenrechten	32.863	38.810	35.420	V-01.02
V&J	Opsp. en vervolging/techn. ass. drugsbestr. Suriname	49	200	200	VI-33.03.39
		<i>37.195</i>	<i>44.696</i>	<i>41.306</i>	
<b>Vrede, veiligheid en stabiliteit</b>					
BZ	Bevordering van ontwapening en wapenbeheersing, bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en het voeren van een transparant en verantwoord wapenexportbeleid	5.989	3.252	3.252	V-02.03
	Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	67.622	71.444	71.444	V-02.04
	Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	15.813	12.732	8.322	V-02.05
BHOS	Humanitaire hulp	258.188	215.000	204.000	XVII-04.01
	Budget Internationale Veiligheid; voorkomen en terugdringen van conflictsituaties	0	0	p.m.	XVII-04.02
	Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	252.870	293.533	229.702	XVII-04.03
V&J	Bekostiging Nationale Politie (civiele crisisbeh. missies)	8.600	8.600	8.600	VI-31.02.20/ 31.03.21
Defensie	Crisisbeheersingsoperaties (inclusief contributies)	6.500	4.400	0	X-01.01.01
		<i>615.582</i>	<i>608.961</i>	<i>525.320</i>	
<b>Europese samenwerking</b>					
BZ	Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden	140.716	177.177	166.256	V-03.02
Toerek.	Toerekening EU-begroting	329.867	329.867	329.867	Toerekening
		<i>470.583</i>	<i>507.044</i>	<i>496.123</i>	
<b>Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen</b>					
BZ	Het inzetten van Publieksdiplomatie door het Postennetwerk en BZ om het beeld van Nederland in het buitenland te versterken en op een positief realistische manier uit te dragen	106	136	136	V-04.04
Toerek.	Opvang asielzoekers	253.582	245.080	234.051	
		<i>253.688</i>	<i>245.216</i>	<i>234.187</i>	
<b>Duurzame handel en investeringen</b>					
BHOS	Versterkt internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	2.280	5.849	5.973	XVII-01.01
	Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid	0	2.147	5.144	XVII-01.02
	Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	305.457	318.749	257.436	XVII-01.03
	Dutch good growth fund: intensivering van ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met ontwikkelingslanden door het Nederlandse en het lokale bedrijfsleven, met een focus op het MKB	0	0	p.m.	XVII-01.04
EZ	Een sterke internationale concurrentiepositie	1.454	0	0	XIII-15
		<i>309.191</i>	<i>326.745</i>	<i>268.553</i>	
<b>Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water</b>					
BHOS	Toename van voedselzekerheid	277.589	337.105	306.612	XVII-02.01
	Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	139.785	182.640	167.161	XVII-02.02
	Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergroten weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	220.393	196.513	107.479	XVII-02.03
I&M	Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	40	27	27	XII-23.01
EZ	Een sterke internationale concurrentiepositie (UNEP)	243	0	0	XIII-15
	Een sterke internationale concurrentiepositie (FAO)	3.582	0	0	XIII-15
	Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen (FAO)	0	3.556	3.556	XIII-16
	Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen (UNEP)	0	243	243	XIII-16
		<i>641.632</i>	<i>720.084</i>	<i>585.078</i>	

Begroting	Omschrijving	2012	2013	2014	Artikel
<b>Sociale vooruitgang</b>					
BHOS	Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	376.993	380.464	381.263	XVII-03.01
	Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	43.508	53.478	44.985	XVII-03.02
	Versterkt maatschappelijk middenveld	476.685	453.190	451.250	XVII-03.03
	Versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	232.389	173.333	104.400	XVII-03.04
OCW	BO (beurzen niet EU)	3.453	3.155	3.155	VIII-06.70
	Wetenschappelijk onderwijs	54.967	55.081	50.379	VIII-07.70/76
	Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	454	454	VIII-16.70
EZ	Groen onderwijs van hoge kwaliteit (ISRIC)	1.198	1.198	1.198	XIII-17
	Groen onderwijs van hoge kwaliteit (Intern. onderwijs)	35	35	35	XIII-17
		<i>1.189.682</i>	<i>1.120.686</i>	<i>1.037.119</i>	
<b>Versterkte kaders voor ontwikkeling</b>					
BHOS	Versterkte multilaterale betrokkenheid	206.977	228.464	189.317	XVII-05.01
	Overig armoedebeleid	73.642	- 48.911	- 131.737	XVII-05.02
	Bijdrage aan migratie en ontwikkeling	13.326	9.000	9.000	XVII-05.03
Financiën	Mult. Ontw. Banken en Fondsen				IXB-04.20/ 50.01
		158.227	183.054	79.753	
Toerek.	EKI-kwijtschelding	93.610	0	150.000	
		<i>545.782</i>	<i>371.607</i>	<i>296.333</i>	
<b>Overige uitgaven</b>					
BZ	Apparaat	307.329	225.980	225.819	V-07.01
		<i>307.329</i>	<i>225.980</i>	<i>225.819</i>	
<b>Totaal ODA binnen HGIS</b>		<b>4.370.664</b>	<b>4.171.019</b>	<b>3.709.838</b>	
<b>ODA buiten HGIS (instituten EZ)</b>		<b>4.725</b>	<b>4.725</b>	<b>4.725</b>	
<b>TOTAAL ODA</b>		<b>4.375.389</b>	<b>4.175.744</b>	<b>3.714.563</b>	

## Bijlage 5a: De geplande ODA-uitgaven in partnerlanden (hulprelaties en overgangsrelaties) 2014

Hulprelatielanden	2014
<b>Afghanistan</b>	
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	30.098.000
<b>totaal</b>	<b>30.098.000</b>
<b>Burundi</b>	
2.1 Toename van voedselzekerheid	17.000.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	4.000.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	6.100.000
<b>totaal</b>	<b>27.100.000</b>
<b>Jemen</b>	
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	5.463.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	7.900.000
3.2 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	747.000
3.4 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	245.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	4.800.000
<b>totaal</b>	<b>19.155.000</b>
<b>Mali</b>	
1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	3.000.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	4.200.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	6.000.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	12.500.000
3.4 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	4.010.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	6.000.000
<b>totaal</b>	<b>35.710.000</b>
<b>Palestijnse gebieden</b>	
2.1 Toename van voedselzekerheid	5.900.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	3.000.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	6.660.000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	
<b>totaal</b>	<b>15.560.000</b>
<b>Rwanda</b>	
2.1 Toename van voedselzekerheid	33.000.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	5.000.000
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	4.000.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	8.700.000
<b>totaal</b>	<b>50.700.000</b>
<b>Zuid-Soedan</b>	
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	44.044.000
<b>totaal</b>	<b>44.044.000</b>

**Bangladesh**

1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	3.000.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	7.200.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	33.770.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	5.050.000
3.2 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	3.030.000
3.4 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	5.150.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	2.800.000
<b>totaal</b>	<b>60.000.000</b>

**Benin**

2.1 Toename van voedselzekerheid	15.000.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	18.000.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	3.150.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	636.000
<b>totaal</b>	<b>36.786.000</b>

**Ethiopië**

1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	450.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	32.150.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	4.500.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	20.136.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	4.217.000
<b>totaal</b>	<b>61.453.000</b>

**Ghana**

1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	2.000.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	6.801.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	10.000.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	5.700.000
<b>totaal</b>	<b>24.501.000</b>

**Indonesië**

1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	2.500.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	4.750.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	9.368.000
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	3.700.000
3.4 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	4.460.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	6.535.000
<b>totaal</b>	<b>31.313.000</b>

**Kenia**

1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	4.000.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	5.000.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	9.000.000

Overgangsrelatielanden	2014
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	5.160.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	1.100.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	3.000.000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	
<b>totaal</b>	<b>27.260.000</b>
<b>Mozambique</b>	
2.1 Toename van voedselzekerheid	10.850.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	10.700.000
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	3.500.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	13.686.000
3.2 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	875.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	800.000
<b>totaal</b>	<b>40.411.000</b>
<b>Oeganda</b>	
2.1 Toename van voedselzekerheid	14.400.000
3.2 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	50.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	9.500.000
<b>totaal</b>	<b>23.950.000</b>
Regionale programma's	2014
<b>Afrika Grote Meren</b>	
2.1 Toename van voedselzekerheid	4.000.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	4.000.000
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	11.500.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	3.500.000
<b>totaal</b>	<b>23.000.000</b>
<b>Hoorn van Afrika</b>	
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	4.837.000
<b>totaal</b>	<b>4.837.000</b>
<b>Midden-Amerika Programma</b>	
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	14.567.000
<b>totaal</b>	<b>14.567.000</b>

**Bijlage 5b: De ODA-uitgaven in exitlanden**

Exitlanden	2012	2013	2014	2015
Bolivia	29.048.000	16.874.000	3.386.000	0
Burkina Faso	31.994.000	30.400.000	0	0
Colombia	10.906.000	11.423.000	4.435.000	1.553.000
Congo, Democratische Republiek	3.944.000	1.662.000	1.063.000	1.018.000
Egypte	4.227.000	4.158.000	p.m.	p.m.
Georgië	116.000	0	0	0
Guatemala	4.917.000	2.398.000	0	0
Kosovo	1.494.000	550.000	50.000	0
Moldavië	550.000	0	0	0
Mongolië	2.199.000	459.000	0	0
Nicaragua	7.867.000	4.158.000	0	0
Pakistan	22.984.000	18.407.000	11.094.000	1.800.000
Senegal	11.479.000	8.775.000	25.000	0
Suriname	3.551.000	13.707.000	5.927.000	3.820.000
Tanzania	22.964.000	8.142.000	512.000	0
Vietnam	6.581.000	1.050.000	0	0
Zambia	6.470.000	4.681.000	0	0
Zuid-Afrika	15.730.000	8.750.000	4.400.000	500.000
<b>Totaal Exitlanden</b>	<b>187.021.000</b>	<b>135.594.000</b>	<b>30.892.000</b>	<b>8.691.000</b>



**Bijlage 6: De non-ODA uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1.000)**

Begroting	Omschrijving	2012	2013	2014	Artikel
<b>Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten</b>					
BZ	Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak	43.894	48.586	47.011	V-01.01
	Bescherming en bevordering van mensenrechten	8.522	18.525	18.120	V-01.02
V&J	Personeel-materieel/Europol en Eurojust	21.916	27.676	26.377	VI-91.01.02/09
	Opsporing en vervolging/NFI	519	534	534	VI-33.03.10
	Materieel overig/WIPO	206	285	225	VI-91.01.09
I&M	Luchtvaart	1.276	1.115	1.015	XII-17.01
	Scheepvaart	861	925	925	XII-18.01
		<b>77.194</b>	<b>97.646</b>	<b>94.207</b>	
<b>Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur</b>					
BZ	Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	15.945	15.765	19.710	V-02.01
	Bestrijding en terugdringing van internationaal terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit	500	500	500	V-02.02
	Bevordering van ontwapening en wapenbeheersing, bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en het voeren van een transparant en verantwoord wapenexportbeleid	11.639	12.562	29.222	V-02.03
	Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	122.347	129.152	132.159	V-02.04
	Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	16.865	11.427	8.857	V-02.05
BHOS	Humanitaire hulp	5	1.317	1.767	XVII-04.01
	Budget Internationale Veiligheid; voorkomen en terugdringen van conflictsituaties	0	0	250.000	XVII-04.02
V&J	Bekostiging Nationale Politie (civiele crisisbeh.missies)	0	0	0	VI-31.02.20/31.03.21
	Bekostiging Nationale Politie	0	5.493	9.985	VI-31.02.20/31.03.21
	Nat. Veiligh. en Terrorismebestrijding	0	1.992	1.000	VI-36.02.58
BZK	Apparaat	0	500	500	VII-62.01
Defensie	Crisisbeheersingsoperaties (inclusief contributies)	178.851	223.879	0	X-01.01.01
		<b>346.152</b>	<b>402.587</b>	<b>453.700</b>	
<b>Europese samenwerking</b>					
BZ	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	9.989	9.923	9.923	V-03.03
	03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie van 28	4.218	4.007	3.860	V-03.04
Toerek.	EU-begroting	75.733	75.733	75.733	Toerekening
		<b>89.940</b>	<b>89.663</b>	<b>89.516</b>	
<b>Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen</b>					
BZ	Op basis van eigen verantwoordelijkheid consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland	11.151	13.476	13.701	V-04.01
	Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	2.440	2.163	2.163	V-04.02
	Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.094	7.112	7.512	V-04.03
	Het inzetten van Publieksdiplomatie door het Postennetwerk en BZ om het beeld van Nederland in het buitenland te versterken en op een positief realistische manier uit te dragen	19.501	22.719	20.944	V-04.04
	Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland	18.571	11.418	8.835	V-04.05
OCW	Internationaal onderwijsbeleid: Cultuur overig	639	904	904	II-08.71/76/77
	Cultuur	6.666	5.566	4.566	XIII-14.71
		<b>66.062</b>	<b>63.358</b>	<b>58.625</b>	

Begroting	Omschrijving	2012	2013	2014	Artikel
<b>Duurzame handel en investeringen</b>					
BHOS	Versterkt internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	0	8.894	7.463	XVII-01.01
	Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid	6.223	87.996	76.581	XVII-01.02
	Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	2.882	7.150	10.659	XVII-01.03
	Dutch good growth fund: intensivering van ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met ontwikkelingslanden door het Nederlandse en het lokale bedrijfsleven, met een focus op het MKB	0	0	100.000	XVII-01.04
EZ	Goed functionerende economie en markten	1.916	3.250	2.513	XIII-11
	Een sterk innovatievermogen	5.089	4.826	3.071	XIII-12
	Een excellent ondernemingsklimaat	252	14.050	11.691	XIII-13
	Een sterke internationale concurrentiepositie	100.634	0	0	XIII-15
		<i>116.996</i>	<i>126.166</i>	<i>211.978</i>	
<b>Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water</b>					
BHOS	Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	2.205	1.309	701	XVII-02.03
I&M	Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	9.137	13.499	10.500	XII-11.01
	Klimaat/Int. Beleid, coordinatie en samenwerking	3.272	5.364	5.774	XII-19.02
	Klimaat/Int. Beleid, coordinatie en samenwerking (CDM)	48.489	31.686	2.806	XII-19.02
I&M	Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	949	709	709	XII-23.01
EZ	Een doelmatige en duurzame energievoorziening	1.047	1.760	1.181	XIII-14
	Een doelmatige en duurzame energievoorziening (JI)	9.954	7.214	2.308	XIII-14
EZ	Een sterke internationale concurrentiepositie (FAO)	3.442	0	0	XIII-15
	Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen	160	1.826	1.678	XIII-16
EZ	Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen (FAO)	0	3.417	3.417	XIII-16
	Natuur, regio en ruimte	61	1.106	949	XIII-18
		<i>78.716</i>	<i>67.890</i>	<i>30.023</i>	
<b>Sociale vooruitgang</b>					
BHOS	Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	11	1.696	1.493	XVII-03.01
	Versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	2.596	2.596	2.596	XVII-03.04
OCW	Wetenschappelijk onderwijs	3.287	3.288	3.288	VIII-07.70/76
VWS	Internationale samenwerking/WHO-partnerschap	5.574	4.721	4.295	XVI-97.01.01
		<i>11.468</i>	<i>12.301</i>	<i>11.672</i>	
<b>Versterkte kaders voor ontwikkeling</b>					
BHOS	Versterkte multilaterale betrokkenheid	0	7.260	0	XVII-05.01
	Overig armoedebeleid	7.685	3.144	12.431	XVII-05.02
		<i>7.685</i>	<i>10.404</i>	<i>12.431</i>	
<b>Overige uitgaven</b>					
BZ	Geheim	480	162	31	V-05.01
	Nominaal en onvoorzien	18	17.341	67.011	V-06.01
	Apparaat	511.043	554.197	518.376	V-07.01
Div. dept.	Attachés				Div. Begrotingen
		49.331	58.695	49.665	
		<i>560.872</i>	<i>630.395</i>	<i>635.083</i>	
<b>Totaal non-ODA</b>		<b>1.355.085</b>	<b>1.500.410</b>	<b>1.597.235</b>	

## Bijlage 7: Invulling ODA-bezuinigingen en BNP-kortingen (bedragen x EUR 1.000)

De tabel hieronder toont de budgettaire mutaties voor het jaar 2014 ten opzichte van de vorige begroting (MvT 2013). De kolom «Taakstelling Nota» bevat de kortingen die zijn opgenomen in de nota «Wat de wereld verdient». De resterende mutaties (grotendeels veroorzaakt door de neerwaartse aanpassing van het ODA-budget als gevolg van lagere BNP-ramingen) zijn verwerkt in de kolom «Overige Mutaties». De budgetten voor het Dutch Good Growth Fund en het BIV (Budget Internationale Veiligheid) zijn niet in de tabel opgenomen.

Omschrijving	MvT 2013 stand 2014	Taakstelling Nota	Overige Mutaties	MvT 2014 stand 2014	Artikel
<b>Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van de mensenrechten</b>					
BZ	38.445		- 3.025	35.420	V-01.02
<b>Vrede, veiligheid en stabiliteit</b>					
BZ	74.442		5.324	79.766	V-02.03-02.05
BHOS	204.000			204.000	XVII-04.01
BHOS	369.702	- 125.000	- 15.000	229.702	XVII-04.03
<b>Duurzame handel en investeringen</b>					
BHOS	9.800		- 3.827	5.973	XVII-01.01
BHOS	0		5.144	5.144	XVII-01.02
BHOS	385.584	- 105.000	- 23.148	257.436	XVII-01.03
<b>Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water</b>					
BHOS	396.612	- 60.000	- 30.000	306.612	XVII-02.01
BHOS	232.161	- 50.000	- 15.000	167.161	XVII-02.02
BHOS	207.479	- 100.000		107.479	XVII-02.03
<b>Sociale Vooruitgang</b>					
BHOS	396.263		- 15.000	381.263	XVII-03.01
BHOS	44.506		479	44.985	XVII-03.02
BHOS	449.000		2.250	451.250	XVII-03.03
BHOS	167.400	- 60.000	- 3.000	104.400	XVII-03.04
OCW	58.017	- 5.000	517	53.534	
<b>Versterkte kaders voor ontwikkeling</b>					
BHOS	248.737	- 60.000	580	189.317	XVII-05.01
Financien	259.971	- 180.000	- 218	79.753	IXB-04.20/50.01
<b>Overig</b>					
	263.956	- 5.000	77	259.033	diverse
	- 105.258		- 101.182	- 206.440	
	971.754		- 32.017	939.737	
	28.582		- 9.544	19.038	
<b>TOTALEN</b>	<b>4.701.153</b>	<b>- 750.000</b>	<b>- 236.590</b>	<b>3.714.563</b>	

## **Bijlage 8: Internationale klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden 2014**

De ondersteuning van ontwikkelingslanden bij klimaatbeleid is onderdeel van de onderhandelingen over een mondiaal klimaatakkoord. De rijke landen zeiden in 2009 toe om in 2020 jaarlijks USD 100 miljard voor dit doel te mobiliseren uit publieke en private bronnen. De jaarlijkse bijdragen tot 2020 zijn niet vastgelegd maar een geleidelijke internationale stijging van klimaatuitgaven tot 2020 wordt gezien als een belangrijk onderdeel van het in 2015 af te ronden klimaatakkoord.

Nederland wil de komende jaren een geleidelijke stijging van de klimaatuitgaven realiseren. De uiteindelijke hoogte hangt daarbij af van de mondiale inzet en de inzet van andere EU lidstaten. Nederland streeft ernaar om in 2014 EUR 340 mln aan publieke klimaatrelevante uitgaven voor ontwikkelingslanden te realiseren. Nederland maakt zich er internationaal hard voor dat de private uitgaven voor klimaat de komende jaren stijgen. Hier wordt in 2014 het benodigde onderzoek en overleg voor gedaan.

Internationale samenwerking op het terrein van klimaat richt zich op vergroening van de economie (duurzame energie, behoud van bossen en ecosystemen, tegengaan van uitstoot van broeikasgassen) en het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering. Beide aspecten overlappen met de internationale inzet op armoedebestrijding die ook beoogt economische groei te realiseren en de weerbaarheid van gemeenschappen te vergroten. Nederland wil klimaatfinanciering vooral op deze snijvlakken gaan invullen.

De publieke klimaatuitgaven voor ontwikkelingslanden zijn onderdeel van de begroting voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Tussen klimaat en ontwikkeling zal maximale synergie worden nagestreefd. De klimaatuitgaven vormen onderdeel van de uitgaven voor hernieuwbare energie, bossen, water, voedselzekerheid, private sector ontwikkeling en rampenrisicovermindering. Ook de klimaatuitgaven van internationale organisaties zoals VN organisaties en ontwikkelingsbanken worden meegerekend in het uiteindelijke totaal.

In onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen een indicatie gegeven van de klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden in 2014. Bij de verantwoording over 2014 zal op basis van de Rio-markers van de OESO worden gerapporteerd over de uiteindelijke omvang van de klimaatuitgaven voor ontwikkelingslanden.

**Klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden 2014 (bedragen x EUR mln)**

Artikel		Indicatie 2014
<b>1</b>	<b>Duurzame handel en investeringen</b>	60
<b>2</b>	<b>Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water</b>	
	2.1 Toename van voedselzekerheid	50
	2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	70
	2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	90
<b>3</b>	<b>Sociale Vooruitgang</b>	30
<b>4</b>	<b>Vrede, veiligheid en stabiliteit</b>	20
	<b>Overig</b>	
	Internationale financiële instellingen en VN	20
	<b>Totaal</b>	<b>340</b>